

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Politicko-vojenská rizika pro cestovní ruch na Blízkém východě

Autor práce: Tomáš Krajňák

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Předložená magisterská práce se zabývá atraktivním a aktuálním tématem turistiky v českými turisty oblíbených destinacích Blízkého východu. Cíle a výzkumné otázky jsou v práci zmíněny jednak v úvodu a jednak jim je věnována kapitola 4, kde jsou cíle více rozepsány a doplněny hypotézami. Autor správně pochopil, že výzkumné otázky a hypotézy vyplývají z načtené odborné literatury týkající se jak teoretických konceptů, tak reálií zkoumaného území. Bohužel ale musím konstatovat, že cíl práce je ve smyslu vybraného zkoumaného území značně naddimenzovaný. Vzhledem k rozloze a zejména politické, kulturní a socioekonomické heterogenitě autorem definovaného Blízkého východu bylo téměř nemožné provést kvalitní obsahově vyváženou analýzu v rámci zvolené struktury výzkumu. Analyzovat soubor 15 jednotek, kdy na straně jedné máme destinace jako Egypt či Turecko a na straně druhé Bahrajn či Omán, o kterých někteří spoluobčané tuší opravdu jen mlhavě, je pro rozsah diplomové práce neadekvátní. Autor si měl vybrat dvě či tři známé turistické destinace, u kterých by se vliv politicko-vojenských faktorů dal sledovat podrobněji s mnohem fundovanějšími závěry. Dvě poznámky mám ještě k názvu a cíli práce: více by se hodil termín politicko-bezpečnostní rizika, protože z pohledu turistů ani tak nejde o percepci vojenských rizik vyplývajících z událostí v daných destinacích, ale o jejich důsledky pro turisty – tj. bezpečnostní situaci. A za druhé, není spíše cílem zhodnotit rizika pro „výjezdový“ cestovní ruch, když jsou objektem výzkumu čeští turisté?

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Autor si dal velkou práci s teoretickým vymezením práce, načelil nevšední množství odborné literatury, která měla jeho výzkum konceptuálně ukotvit. Teoretická pasáž týkající se diskuze různých konceptů a klasifikací tvoří polovinu celé magisterské práce. Některé koncepty autor diskutuje kriticky, jako například v pěkné diskuzi o percepci a imaginaci Blízkého východu, nebo o image destinací. Nicméně v části pojednávající o politicko-vojenských rizicích (kap. 2.3) mi připadá, že autor obsáhle popsal vše, co mu přišlo pod ruku a poskládal různé koncepty, klasifikace a typologie za sebe bez větších ambicí kritického zhodnocení. Například úplně postrádám vysvětlení výběru typů politicko-vojenských rizik pro dotazníkové šetření a následnou analýzu (kap.6.3.2), která se opírá o dataset UCDP, ale v teoretické části o něm není ani zmínka. Takže vlastně nevíme, jak je v práci definován terorismus, co jsou to násilné demonstrace, či proč jsou zbraně hromadného ničení špatné pro cestovní ruch, atd.

Metodika práce (vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.)

Metodiku autor popsal poměrně přehledně a srozumitelně, proti vybraným metodám prostorových analýz nemám námitek a je vidět, že autor ovládá bohatý repertoár výzkumných metod. Mám ale závažnou připomínku k provedení šetření. Obávám se, že struktura respondentů, kdy více jak polovina z nich má vysokoškolské vzdělání, není dostatečně reprezentativní pro vysvětlení vnímání rizik a „proč jezdit nebo nejedít na Blízký východ“, i přesto že autor tvrdí opak. Vzhledem k tomu, že autor zvolil metodu online vyplňování dotazníků, bylo jasné, že dostane odpovědi jen od aktivnější složky turistů - alocentriků, tj. kteří se sami zajímají, mají o regionu elementární přehled, a jak sám autor konstatoval, nebojí se jít do jistého rizika. Nejsem fundovaný v oboru cestovního ruchu, ale tuším, že drtivá část českých turistů směřujících (či o tom uvažujících) do uzavřených rezortů Turecka a Egypta přes cestovní kanceláře nepatří do takového to profilu, a ti zde chybí. Kdyby se autor postavil s dotazníkem před supermarket na středně velkém českém městě, tak věřím, že by dostal zcela jiný vzorek respondentů a dospěl by ke zcela jiným závěrům.

Analytická část práce (správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy)

Analytická část je koncipována velmi ambiciózně, je logicky strukturována, posunuje výzkum ke kýženému cíli, ale dle mého názoru autorovi nezbyl dostatek času na její precizní provedení. (1) Byla-li učiněna analýza cestovního ruchu za státy v regionu Blízkého východu (kap.6.2.), proč chybí výjezdová statistika českých turistů do tohoto regionu? To je přeci téma této práce. (2) Klasifikace zemí Blízkého východu dle Dahera (s.75) – nečetl jsem originál, ale i při trochu soudnosti je to přeci nesmysl – jak může být Libye země s bohatou turistickou historií a naopak Saúdská Arábie a SAE státy s nerelevantním příjezdovým CR? (3) V kapitole 6.3.1 je tolik faktografických, kontextuálních a terminologických nepřesností, že by se do posudku nevešly. Nemluvě o tom, že kapitola je v rámci celé práce úplně zbytečná. (4) V kapitole 6.3.2 se projevila absence vymezení některých pojmů v teoretické části práce. Na str. 85 autor tvrdí, že v ukazateli násilných demonstrací dosahují Saúdská Arábie a spol. lepších výsledků než státy západní Evropy. Je tím myšleno, že do Francie je rizikové jezdit, protože se tam pořád demonstruje, zato v Saúdské Arábii je bezpečno, protože se tam demonstrovat nesmí? (5) V kap. 7.1 (s. 91) je nepřesně interpretován výsledek korelace. Jestliže je korelační koeficient 0,654, je to pozitivní korelace, tj. čím silnější vnímání rizik, tím vyšší touha do dané země vycestovat. Vysvětlení je konstrukcí proměnné „touhy cestovat“, která má dost nelogicky nastavenou opačnou škálu. To zde ale není vysvětleno, musel jsem to lovit z přílohy.

Závěry práce (odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.)

Výsledky práce jsou prezentovány v kapitole 7. Autor se v ní snaží propojovat teoretické předpoklady s výsledky vlastního výzkumu. Jako přidanou hodnotu vidím v zajímavém srovnání percepce rizik českých turistů s oficiální statistikou IEP (k ní samotné mám však výhrady). Byť závěry nejsou nijak překvapivé, rozhodně stojí za povšimnutí několik odchylek, které se autor víceméně zdařile pokouší vysvětlit. Stejně tak oceňuji autora v pokusu o vysvětlení multifaktorové podmíněnosti percepce rizik na základě statistické analýzy. Ve světle snahy o konceptuální sevřenost práce je mi ale zcela nepochopitelné, proč autor v závěru zapomněl na potvrzení či vyvrácení stanovených pracovních hypotéz a exaktnějšímu odpovězení výzkumných otázek.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (*vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.*)

Formální úroveň práce je na první pohled v pořádku. Strukturace textu, vizuální podoba grafických příloh autorovy provenience, časté citace i zpětné odkazy v rámci samotného textu činí práci přehlednou. Co ji však značně devaluje je nevalný překlad z angličtiny zejména v teoretických pasážích. Struktura vět je složitá a kostrbatá, překlady některých výrazů jsou odbyté („*nejatraktivnější a nej kvalitnější atraktivita*“) a autor se dopouští i zbytečných gramatických chyb. Také si autor mohl v akademickém textu odpustit hovorové obraty typu: „*jeden by mohl očekávat*“, apod.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (*vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.*)

Autor si vybral velmi zajímavé a aktuální téma. Na množství prostudovaných materiálů a vcelku časově náročném dotazníkovém šetření je vidět, že práce ho pohltila a věnoval ji velké úsilí. Také je vidět, že si osvojil základy výzkumné práce, s dobrými (občas horšími) výsledky umí propojovat teoretické koncepty s interpretací vlastního výzkumu, ovládá velký repertoár výzkumných metod. Předložená diplomová práce bude jistě dobrou platformou pro další výzkum v tématu cestovního ruchu na Blízkém východě. Necht' však autor bere výše uvedenou kritiku jako memento, že méně je někdy více a že dobrý výzkum je založen na preciznosti.

Předloženou práci doporučuji / nedoporučuji k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

1. Jelikož mi v textu chybělo vysvětlení definic některých rizik, tak prosím o interpretaci politicko-vojenských rizik dle Global Peace Index na příkladu Íránu. Specificky, jak se liší od Saúdské Arábie a v čem se podobá Turecku?

2. Nesouhlasím, že jsou evropští turisté více citliví na politické násilí než Američané a že to ovlivňuje způsob cestování do Egypta (s. 34). Necht' autor zkusí vymyslet věrohodnější interpretaci situace, že Evropané jsou v Egyptě více na pláži a Američané více na památkách.

Datum: 7. 9. 2016

Autor posudku: RNDR. Libor Jelen, Ph.D.

Podpis: